

SABİNA ŞİRİNLİ

BİR QƏHRƏMANIN YOLU

(hekayə)

Yolun kənarı ilə addımlayaraq evlərinə yaxınlaşdı. Həyətə daxil olanda həyətin o biri başından gələn anası ona yaxınlaşaraq hər iki üzündən öpdü. Gününün necə keçdiyini xəbər aldı Elxandan. Həmişəki kimi eyni cavab verildi anaya:

-Eynidi ana. Dəyişən bir şey yoxdu.

-Dərslərin necədi bəs? - deyər soruşdu ana, əslində oğlunun dərslərinin çox yaxşı olduğunu bilirdi.

-Yaxşısı, ana. İnşallah ümidlərinizi doğrulducam. - Söylədi anasının əllərindən tutaraq.

-Yemək hazırıdır. Gəl ye.

-Yaxşı, bu saat. - dedi.

Süfrə açdı ana oğluna. Öz əli ilə hazırladığı nemətlərdən düzdü süfrəyə. Ana-bala qarşı-qarşıya oturub yemək yedilər, söhbət etdilər. Sonra ana süfrəni yığırdırarkən, qonşu həyətdən gələn səsküy diqqətini çəkdi. Oğluna dedi

-Elxan, bala, get bax, gör nə olub Əhməd babagildə?

Elxan təlaşa düşüb qaça-qaça qonşunun həyətinə getdi. Gördüyü mənzərədən heyrətə gəldi, hamı ağlayırdı. Əhməd babanın həyat yoldaşı, gəlinləri və hətta şikəst nəvəsi də ağlayırdı.

Sanki Elxanın da dili tutulmuşdu, heç nə soruşa bilmirdi. Sükut isə davam edirdi. Elxan nə olduğunu anlamaq üçün Əhməd babanın evinə daxil oldu. Çarpayıda uzanan Əhməd babanı yatmış sandı, amma o yatmırdı. Elxan yavaş-yavaş çarpayıya yaxınlaşdı. Onun gözlərinin yumulu olmasına təəcübləndi. Əhməd baba bu vaxtlar yatmazdı. O, in-

di artıq hər şeyi anlamağa başlayırdı. Əhməd baba Şuşanın havasını sonuncu dəfə udmadan, suyundan içmədən, torpağında gəzmədən tərək etmişdi həyatı. Sözlərini, söhbətlərini özü ilə apararaq getmişdi bu dünyadan. Elxan bunları düşündükcə gözlərindən yaş axır, özünə hakim ola bilmirdi. Bəzən də içində düşmənləri lənətləyirdi.

Birdən ağına nə isə gəlibmiş kimi otaqdan çıxdı, az sonra isə heç kimə bir söz demədən həyəti tərək etdi. Evlərinin həyətinə daxil oldu. Anası sual dolu nəzərlə baxırdı üzünə. Anasına yaxınlaşdı.

-Əhməd baba öldü, Şuşaya qovuşmadan öldü. - dedi.

Bu sözlər qarşısında ana da kədərləndi. 15 yaşlı Elxan Əhməd babanı çox sevirdi. Birdən ağına son söhbətləri gəldi. Əhməd baba necə də mənalı danışmışdı. Elxan heç düşünməmişdi babasının gedəcəyini və ona son sözünü deyəcəyini. Heç düşünməmişdi ki, Şuşada ölməyəcək Əhməd baba. Xəyallara qapılmışdı. Qulaqlarında bir uğultu vardı və Əhməd babanın son sözləri təkrarlanırdı.

"Əgər mən öləndən sonra Şuşa azad olunsa, qəbrimin üstünə bir ovuc doğma torpaq gətirərsən".

Anasından ayrıldı və həyətdən çıxdı. Yenə yolun kənarı ilə getməyə başladı. Qarşıdakı meşəyə daxil oldu. Qulağında təkrarlanan bu sözlər beyninə işləyir və onu məhv edirdi. Meşənin dərinliklərinə gəlib çıxmışdı. Buradan kiçik bir çay axırdı. Çayın səsi insanı valeh edirdi, amma Elxan bu səsi eşitmirdi. O, itirdiyi yaxınını düşünürdü. İndiyə

qədər danışdıqları söhbətləri xatırladı. Hər söhbətin sonunda və əvvəlində doğma torpaqlarının azadlığını istəyirdi. Elxan torpağı necə azad etmək barədə düşünürdü. Artıq hava qaralmışdı o, evə gələndə. Əhməd baba dəfn olunmuşdu. Evə gəldiyində Salman kişi həyətdə oturmuşdu. Elxan atasının yanına getdi. Atasını heç bir şey danışmadan gözlərini qaranlığa zilləmişdi və birdən dönüb oğluna baxaraq:

-Allah rəhmət eləsin! Yaxşı adam idi rəhmətlik. Məkanı cənnət olsun! - dedi.

-Amin! - dedi Elxan. Sonra sözünə davam etdi.

- Amma Şuşa azad olunmadı.

Atası onun üzünə baxaraq;

-O da olacaq, bala, heç narahat olma. Torpaqlarımız geri qayıdacaq! - dedi.

Elxan bir gün Əhməd babanın doğma yurduna gedəcəyinə, o, olmasa da, orada onu xatırlayacağına inanırdı.

-Yaxşı, bala, daha gecdi. Hava da soyuyur. Get, yat, dincəl.

-Gecən xeyrə qalsın, ata.

-Sənin də...

Yatağına uzansa da hələ də yaxın keçmişini yadından ata bilmirdi. Yenə qulağında təkrarlanan sözlər, Əhməd babanın siması və Şuşa. Unudulmayan Şuşa. Düşünə-düşünə yuxuya getdi.

...Mərmilər sanki yağış kimi yağdı. Hər iki tərəfdən atəşlər açılırdı. Elxan düşmən tərəfə keçmişdi. Artıq buna son vermək lazım idi. Bu yolda uduzmaq olmazdı. Çantasındakı hər şeyi bir ağacın dibinə boşaltdı. Daha sonra dağılmış ərazilərlə yeriməyə başladı. Tək istədiyi şey minaya düşmənlik idi. Az qalmışdı. Bu da Əhməd babanın təsvir etdiyi ev. Əhməd babanın evi. Olduğu kimi dururdu. Vaxtı az idi. Həyətdə daxil oldu və əlləri ilə qazıb çantasına torpaq doldurmağa başladı. Sonra evə daxil oldu. Əhməd babanın bir şəklini tapıb cibinə qoydu və geri qayıtdı gəldiyi yolla. Qayıdarkən ayaq səsləri eşitdi və bir dəfə açılan silahın səsini.

...Yuxudan qan-tər içində ayıldı Elxan. "Demək ki, Əhməd babanın sözünə əməl olunmalıydı, əməl olunmasaydı, Əhməd baba orada rahat yata bilməyəcəkdi", deyər düşündü.

19 iyun 2010-cu il

Səhər bütün ailə yığılmışdı, səhər yeməyi yeyirdilər. Atasını - Salman kişi günün işlərini düşü-

nürdü. Elxan isə bütün diqqətini gələcəyə toplamışdı. Birdən televizorda verilən bəd xəbər hər kəsin diqqətini özünə cəlb etdi.

"Dünən gecə Milli Ordunun giziri Mübariz İbrahimov düşmən tərəfə keçmişdir. Onun ilk öncə hərbi hissədə olmamasının fərqi varmı, ailəsinə zəng etdiklərində isə "düşmən tərəfdə axtarın" cavabı almışlar.

Düşməne ağır zərbələr endirmiş, özü tək-cə vuraraq düşməni çəş-baş salmışdı. Düşmənin çoxlu sayda canlı qüvvəsini məhv etmişdi. Hazırda isə düşmən onun cəsədini geri vermək istəmir. Danışqlar davam edir".

Elxan sanki yuxudan ayılmışdı. Torpaqlarımızı azad etmək istədi bir anlıq. Əhməd babanın sözlərini düşündü yenidən. Mübariz İbrahimov artıq qəhrəman idi. Sanki ona bənzəmək istədi. Torpaqları xilas etdi, üçrəngli bayrağı sancdı tutduğu torpaqlara. Atasının səsi ayıldı onu xəyallardan;

-Halal olsun, əsl qəhrəmandı! Bu cür qəhrəmanlar var olduqca biz də burada rahat yaşayarıq. Torpaqlarımız işğaldan azad olunacaq. - dedi kövrək səsi ilə.

Elxan heyrlənmişdi. Ona yox yerdən güc, qüvvə gəlmişdi. Əlinə silah verib, cəbhəyə yollaşdılar, arxaya baxmadan gedərdi.

-Elxan, bala, yeməyini ye. - dedi atası.

Sonra çıxıb işə getdi. Elxan da məktəbə yollandı.

...Əhməd babanın ölümündən artıq bir il keçirdi. Hər an onun barəsində düşünən Elxan onun ruhunu necə şad edəcəyini bilmirdi. Hər gün yuxusunda Şuşaya gedir bir ovuc torpağı gətirərək Əhməd babanın məzarına səpirdi. Amma yuxusu çin olmurdu. Xəyalında düşməne pusqular qurur, bəzən bütün torpaqları azad edirdi. Bəzən də sadəcə Şuşaya getməklə kifayətlənirdi. Hər il isə Şuşasız illərin üstünə əlavə olunurdu. Hər gün gözəl xəbərin gələcəyi ümidi ilə yatır və oyanırdı. Elxan düşünürdü ki, nə olursa olsun Əhməd babaya bir ovuc torpaq lazımdı. Mübariz İbrahimovun seçdiyi bu yol isə qəhrəmanlıq yolu idi. Mübarizin saldıdığı bu yolda Elxan da yerimək istəyirdi. Hər gününü buna sərf edirdi. Məktəbə gəldiyində isə hamı qəhrəman Mübarizdən danışdı. O Mübariz ki, uzun illər xalqımız onu unutmayacaqdı. O Mübariz ki, onun yolunu Elxan davam etdirəcəkdi. Evə gəldiyində televizorun qarşısına keçdi. Ekranı sadəcə söylədilər;

"Mübariz İbrahimov əsir alınmışdır və onun ailəsinə yazdığı məktub tapılmışdır."

Elxan artıq qərarlı idi. Qəhrəmanlıq yolunu tutacağını artıq bilirdi. Əhməd babanın ruhu üçün bunu etməli idi. Yenə düşünürdü. Qulağında Mübarizin məktubundan olan sözlər və dövlət himni. Qəlbində və beynində yaranan fırtına artıq hakim kəsilmişdi ona. Yaranan fırtınanı susdurmaq olmurdu. Yatağına uzandığında yenidən Əhməd babanın yanına getmək istədi. İstədi ki, o, bir daha danışsın Şuşadan. Vətəmindən, evindən, torpağından danışsın. Amma bu mümkün deyildi. Nə qədər düşünsə də o nə artıq söz deyirdi, nə də Şuşadan danışdı. Kaş indi Mübarizlə danışardı. Onunla danışib rahatlaşardı. Bu da mümkün deyildi. Elxan yalnız içindəki fırtınayla danışa bilərdi. Hər kəsi düşünmək istədi - Mübariz İbrahimovun ailəsini, anasını, atasını.

-Vətən sağ olsun! - dedi ürəyində.

Sonra otağındakı bayrağa yaxınlaşaraq onu öpdü və söylədi;

-Bu bayrağı Şuşaya sancacam!

Sonra ürəyində himnin sözlərini oxudu.

2016-ci il

Universitetdə təhsilin son ayları idi. Kimisi diplomunu alacağı günü səbirsizliklə gözləyir, kimisi isə ailəsini sevindirmək üçün tələsirdi. Elxan da qayıdacaqdı doğma torpağına. Ailəsinə qovuşacaqdı. Artıq iyul ayı idi. Elxanın əsgərliyə gedəcəyinə günlər qalırdı.

Nəhayət, gəlib çatdı həmin gün. Elxan həmin gün adəti olaraq anasının üzündən öpdü və süfrəyə keçdi. Yemək yedikdən sonra, yaşıl rəngli əsgər paltarını geyindi. Anası oğlunu bu paltarın içində görəndə istər-istəməz gözləri doldu. Bir daha oğluyla qürur duydu. Anası Elxana yaxınlaşdı oğlunun yanaqlarından öpdü və dedi;

-Mənim əsgər balam, get, vətənə layiqli övlad ol!

Əslində bu sözlərin altında bir qorxu da vardı, övladını itirmək qorxusu. Elxan gülümsəyərək:

-Yaxşı, ay ana. - anasının əlindən və üzündən öpdü.

-Salamat qal. - Söylədi.

-Yolun açıq olsun!

Elxan daha sonra atasının boynunu qucaqladı. Onun da xeyr-duasını aldı və yola düzəldi. O, Ağdamda vətənə xidmət edəcəkdi, Vətəninə layiqin-

cə qoruyacaqdı. Evdən çıxdıqdan sonra Mübarizi düşündü. Elxan uşaq olanda Mübarizə Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı adı verilmişdi. Mübarizin ailəsinə yazdığı məktubu düşündü. Ölümü gözə alaraq getmişdi bu yola. Gələcəyini vətəninə qurban vermişdi və buna görə qəhrəman olmuşdu.

Elxan Mübariz barədə çox oxumuşdu və bilirdi onun həyatını.

Avtobusa mindi. Artıq düşmənlə yaxın məsafədən vuruşa biləcəkdi. Bəlkə də Qarabağın qisasını alacaqdı, axı Əhməd babanın gözü yolda qalmışdı.

Anasını düşündü bu dəfə. Anası onun yoxluğuna necə dözəcəkdi? Bu bir il necə gəlib keçəcəkdi? "Bir ildi gəlib, gedər" deyər düşündü. Uşaqlıqdan indiyə qədər hər şeyi təkrar xatırladı. Məktəb, universitet illəri. Uşaqlığını daha dünən kimi xatırlayırdı. Bu illər necə də tez keçmişdi. İndi o, vətəninə qorumaq üçün əsgərliyə gedirdi. Vətən torpağında cəsarətlə gəzmək üçün, vətəni düşmənlərdən təmizləmək üçün əsgər andı içəcəkdi.

1 həftə sonra

Düşmən hər gün atəşkəsi pozurdu. Müxtəlif mövqelərdən atəşlər açılırdı, əsgərlərimiz cavab atəşi vermək məcburiyyətində qalırdılar. Belə anlarda isə atəşlərin sayı artırdı, bəzən yaralananlar da olurdu. Bu gün səhər atəşkəs bir neçə dəfə pozulmuşdu. Hər atəşkəs pozulduğunda sanki müharibə başlaymış kimi əsgərlərimiz öz yerlərini alırdılar. Birdən-birə bir ağrı hiss etdi. Daha sonra isti axan qanını hiss etdi. Qolundan yaralanmışdı Elxan. Buna baxmayaraq vuruşmağa davam etdi. Ara sakitləşəndən sonra əsgər yoldaşları başının üstünü aldılar. Əsgər paltarına qana boyanmışdı. Qolunu sarıdılar və tezliklə sağalacağını söylədilər. Elxan buna fikir vermirdi. O, sadəcə vətəninə düşündü. Hər gün canları ilə onları təhdid edən düşmənləri asıb-kəsirdi.

Yavaş-yavaş yatağına yaxınlaşdı. Yatağına uzandı və düşünməyə başladı. Ata və anası üçün çox darıxmışdı. Böyük ehtimalla, anası hər gün onun otağına daxil olur, şəkillərinə baxır, öz-özünə danışır, oğlu üçün dualar edirdi. Sonra göz yaşlarına hakim ola bilməyib ağlayırdı.

Elxan ağına ani gələn fikirlə yerindən qalxdı. Kağız və qələm götürərək yazmağa başladı:

"Əziz atam və anam..."

Sizin üçün çox darıxmışam. Hər gün sizi xatırlayıram. Mən yaxşıyam, narahat olmayın. Vətənin

layiqincə keşiyində durmağa çalışıram. Arada rayonun xiffətini çəkirəm. Tez də unuduram. Azərbaycanın hər yeri mənim yurdumdur. Siz narahat olmayın, az qalib, gözünüzü açıb-yumacaqsınız ki, yanınızda olacam. Əziz atam və anam...

Özünü yaxşı baxın, özünüzü qoruyun. Əllərinizdən öpürəm. Allaha əmanət olun!

Əsgər oğlunuz - Elxan".

Məktubu yazdı və cibinə qoydu. Daha sonra yerinə uzanaraq yuxuya getdi.

Havalər getdikcə soyuyur. Qış ayları yaxınlaşdıqca qayğılar da artırdı. Hər kəsi düşündürən öz güzəranlarıydı. Salman kişinin dərdi isə oğlu idi. Anası da daima Elxanı düşünürdü. Üşüyüb, üşümədiyini, xəstə olub, olmadığını düşünürdü. Elxan bu bir neçə ay müddətində ailəyə bir neçə məktub yazmışdı. Ana məktubları oxuyurdu. Sonra onu qoxlayırdı. Oğlunun qoxusunu içinə çəkmək istəyirmişcəsinə qoxlayır və öpürdü. Məktubları dö-nə-dönə oxuyurdu. Amma Elxan məktublara nə artıq söz yazırdı, nə də ananın həsrətinə son qoyurdu. Ana oğlu üçün çox darıxırdı, onun tez qayıdacağını düşünürdü. Elxanın otağına gedir, paltarlarına, kitablarına baxırdı. Sonra masanın arxasında oturur, xəyallara dalaraq keçmişə qayıdırdı. Elxan əllərini çarpayından tutaraq qalxmağa çalışırdı, kəlmələr söyləməyə çalışırdı. Ya da Elxan oturub dərs işləyir, ona onun necə həvəslə dərs oxumasına tamaşa edirdi. Balaca vaxtı verdiyi suallar qulağında cingildədi;

"Vətən haradan başlayır?" - deyər sual verdi balaca Elxan.

"Vətən bizdən başlayır, səndən, məndən!" - dedi ana.

Balaca Elxan razılaşmadı bu fikirlə.

"Vətən əsgər qanından başlayır!" - dedi.

Sonra bayrağı gətirib, qırmızı rəngi göstərdi.

"-Bax, bu qırmızı rəng əsgər qanıdır!"

Ana oğlu üçün daha çox darıxdı. Vətənə layiqincə qulluq edən oğul indi onun ən yaralı yeri olmuşdu. Ana əllərini Elxanın kitablarına atdı. Kitablarının arasından sürüşüb yerə düşən kağız parçasını yerdən əlinə götürdü və oxudu.

"Mən Qarabağı xilas edəcəm! Qarabağ düşmənlər əlində qala bilməz. Qarabağ Azərbaycanındır!"

Ana bu sətirləri oxuduqca vətənpərvər oğlu ilə qürur duydu. Amma ürəyində gizli qalmış bir qorxu baş qaldırmışdı. Bu qorxu hakim kəsildi qəlbinə, vücudunu bürüdü. Onu titrətdi. Bu qorxu oğlunu itirmək qorxusu idi. Bir ananın sakit, səssiz, göz

görə-görə od tutub odlanan bu qorxu məhv olmaq bilmirdi. Göz yaşlarını silərək güzgüdə özünə baxdı. Sanki güzgünün o tayında oğlu ona gülümsəyirdi, ana qeyri-ixtiyarı gülümsündü.

-Səninlə qürur duyuram, oğlum! - dedi. - Sən hər zaman başımızı uca etdin. Oğul, əsgər oğlum, səni çox sevirəm!

Oğlunun hərarətini hiss etdi. Daha sonra bir kü-ləyin əsməsi kimi o da qeyb oldu.

...Fikirlili görkəmi ilə diqqət mərkəzində olan Elxan yenə də fikirlili idi. Nicat ona yaxınlaşaraq;

-Yenə fikirlisən. Nə olub? Nə fikirləşirsən yenə? - deyər soruşdu.

-Anamı, atamı. - Qısa cavab verdi. - Çox darıx-mışam onlar üçün.

-Hə, beelə de. Mən də onları düşünürəm. Anamı, atamı düşünürəm mən də. Darıxıram.

-Nicat, əminəm ki, anam hər gün ağlayır. Kaş ağlamaya.

-Narahat olma, onlar yaxşıdılar. Yaxşı olacaqlar.

-Çox sağ ol, Nicat!

Elxan uzaqlara baxdı. Mavi səma eyni idi. Hava, su eyni idi. Doğma vətən eyni idi. Amma doğmaları yox idi. Ailəsi yox idi. Tək arzusu Qarabağı xilas etmək idi. Amma səbirli olmaq lazım idi. Ən kiçik səhv onun arzusunu ürəyində qoya bilərdi. Qarabağı düşündü. Laçımdan Şuşaya gedən möhtəşəm yolu, Şuşada bitən gözəl gülü - Xarıbülbulü, Kəlbəcərin İstisuyunu, bir sözlə Qarabağı düşünür və həsrətdən alışıb-yanırdı. Qarabağı xilas etmək üçün əlindən nə gəlsə etmək istəyirdi. Əgər bir gün lazım olsa savaşa girər, canını da verərdi. Amma çox təəssüf ki, Qarabağ düşmənlər tapdağındadır. Elxanın yadına qəzətdə oxuduğu bir məqalə düşdü. Mübariz İbrahimovdan yazmışdılar. Onda hələ yeniyetmə idi Elxan. Hardasa belə yazılmışdı.

"Qəhrəmanlığı ilə hər kəsi hey-rətə salan Qəhrəmanımız Mübariz İbrahimovun bu gün anım günüdür. Xalqımız bu qəhrəmanı heç vaxt unutmayacaq. Allah rəhmət eləsin! Məkanı cənnət olsun!" Səhv xatırlamırdısa son sətirlər belə idi.

Dərsi başlayacaqdı. Artıq kəşfiyyatı daha də-rindən öyrənirdi. Elxan çox sevirdi kəşfiyyatı. Uşaqlıqda həmişə ondan soruşduqda ki, böyüyəndə kim olacaqsan, "əsgər" qəti və cəsur halda cavab verirdi.

İndi o əsgər idi - Vətəninin xilaskarı cəsur, qorxmaz və igid əsgər.

-Düşmən daim bizi silah atəşinə tutur. Düşmən təxribatlar törətməyə çalışır. Buna görə hamımız daha da diqqətli olmalıyıq.

Elxan bu sözləri dinləyirdi və düşünürdü. Dərindən sonra Nicat Elxana yaxınlaşdı.

-Qarabağa üçrəngli müqəddəs bayrağımızı sancmaq istəyirəm. Qarabağ bizimdir!

-Səbrli ol, Nicat! Əlbəttə, bir gün o da olacaq. Bax, o gün Qarabağ azad olacaq! - Deyərək əlini Nicatın ciyninə qoydu.

-Elxan, kaş o gün bizə qismət ola...

-Biz olsaq da, olmasaq da Qarabağ bir gün bizim olacaq. Necə deyərlər, gec olsun, güc olsun! - Gülümsədi.

-Minlərlə günahsız insanın, qocanın, qadının, uşağın qisasını ala bilsək... Bilirəm ki, hələ də əsirlikdə olanlar var. Onları əsirlikdən xilas edə bilsəm necə də xoşbəxt olaram.

-Nicat, narahat olma. Tarix təkrarlanır. Biz bu yaxınlarda qələbə çalacağıq. Biz Qarabağı da, əsirləri də xilas edəcəyik. Mən buna inanıram. Sən də inan. Qarabağ bizimdir.

Təcili olaraq hamını həyəətə yığmışdılar hər kəs səbirsizliklə və həyəcanla "niyə?" sualını verirdi. "Niyə buraya yığıldıqlarını?" soruşurdular. Hamı bir-birənə baxırdı. Leytenant gələn kimi hamı "farağat" vəziyyəti aldı. O, sözə başladı:

-Düşmənin bizə qarşı yeni bir təxribatı məlum olmuşdur. Buna görə, daha da diqqətli olmalıyıq. Yaxın ərazilərdə yaşayan sakinlər uzaq kəndlərə köçürülməlidir. Biz də təxribatın qarşısını almağa hər an hazır olmalıyıq. Hər şey ola bilər.

Müharibə, şəhid, uğur... hər şey...

-Allaha əmanət olun! - Elxan öz aləmində idi, leytenantın dediklərini eşitmirdi.

Leytenantın tapşırığından sonra hərə bir yerə getdi. Elxan və Nicat isə söhbət edirdilər.

-Mübariz İbrahimov əsl qəhrəmandı. Onun yolu mənə bizə dərs olmalıdır. Biz də bu yolla getməliyik.

-Elxan, Mübariz İbrahimov həqiqətən əsl qəhrəmandı. Amma tanınmayan qəhrəmanlarımız da var. - Söylədi Nicat və davam etdi. - Məsələn, mənim əmim - Əli Şirinov o da bizim kimi Ağdamda vətənə xidmət edirdi. O vaxtlar gərgin vaxtlar idi. Əmim Qarabağ uğrunda gedən döyüşlərdə iştirak edirdi. Çoxlu sayda düşmən məhv etmişdi. Ermənilər onu öldürmək istəyirdilər. Bir sözlə, o, ermənilərin bir nömrəli düşməninə çevrilmişdi. Onun ya dirisini, ya ölüsünü gətirənə mükafat verəcək-

lərini söyləyibləmiş. Əmim atışma zamanı ayağından yaralananda onu evə buraxırlar. Sağalandan sonra o, yenidən qayıdır. Bu dəfə də döyüşə atılır. Amma düşmən onu döyüşdə yox, yatarkən snayperlə başından nişan alır və yaralayır. Başının yarısı olmadan onu Bakıya bir xəstəxanaya gətirirlər. 1 həftə yaşadıqdan sonra xəstəxanada şəhid olur.

Elxan bunları eşitdikcə sanki qəlbinə bıçaq batırırdılar.

-Allah rəhmət eləsin! Məkanı cənnət olsun. Əminəm ki, o, bizi izləyir. Biz də buna görə qəhrəman olmalıyıq. Minlərlə şəhidimiz var. Ən təsirlisi isə odur ki, şəhidlərimizin sayı-hesabı sonsuzdur.

-Elxan, tək istəyim Qarabağı almaq və mənfur düşmənin başını əzməkdir. Mən dözə bilmirəm, düşmənin bizim torpaqda gəzməsinə.

-Mən də Nicat. Mən də. İnan mənə, mən bilirəm ki, Qarabağ azad olunacaq.

-İnanıram! - dedi əlini Elxanın ciyninə qoydu.

Martın son günləri

Artıq yaz yaxınlaşırdı. Havalar getdikcə istiləşirdi. Cəbhədə atəşkəs tez-tez pozulurdu. Komandir əsgərlərə yaxınlaşdı;

-Bu gün axşam kəşfiyyat xarakterli yürüş olacaq. Elxan, Nicat siz mənimlə gəlin. Digər əsgərlər isə burada qalsın.

Komandir onlara bir neçə tapşırıq verdi. Artıq yavaş-yavaş axşam yaxınlaşırdı. Axşam düşdükcə düşmən müxtəlif mövqelərdən atəşlər açırdı. Daha gec olduqda isə güclü qurğulardan istifadə edirdilər.

Artıq aprel ayının ilk günləri idi. Bu arada düşmən daha güclü atəşlər açmağa başladı. Düşməni susdurmaq üçün əsgərlər cavab atəşi açırdılar, amma heç bir tərəf əl saxlamaq istəmirdi. Düşmən getdikcə yaxınlaşmağa çalışırdı. Bu dəfə düşməne imkan vermək olmazdı. Əsgərlərdən kimsə qışqırdı:

-Qarabağ bizimdir! İrəli, Qarabağ bizi gözləyir!

Bundan ruhlanan əsgərlərimiz daha da güclü vuruşmağa başladılar. Elxan əlindəki bayrağı başının üstünə qaldıraraq:

-Bu gecə bu bayraq Şuşaya sancılacaq! Getdik, Vətən bizi gözləyir! - dedi.

Onlar irəliləyirdilər. Cəsurluqla, qorxmazlıqla irəliləyirdilər. Bir də qarşıya baxdıqda artıq düş-

mənin zəbt etdiyi ərazilərdə qurduqları mövqelərdə - adsız ərazilərdə idilər.

Bəlkə də bu gün Qarabağı azad edib bayram keçirəcəkdilər. Gedirdilər - düşmənin üstünə doğru. Birdən Nicat yerə yıxıldı. Elxan Nicatın yanına yerə əyildi.

-Elxan, get Qarabağı azad et. Mənə qismət olmadı. Sən et bunu.

-Nicat, sənin üçün bunu edəcəm!

Elxan Nicatı bir təpənin arxasına apardı. Nicat su istədi.

-Elxan, mən qəhrəmanam?

-Sən qəhrəmansan! - Elxan gözünün yaşını silərək dedi.

Nicat gülümsədi və gözlərini əbədi yumdu.

-Sənin üçün, Nicat!

Elxan irəli gedən əsgərlərə qoşuldu. Bir neçə saat ərzində çoxlu əsgər şəhid olmuşdu, amma düşmənin tələfatı da çox idi. Hansı əraziyə girirdilərsə, boş idi. Elxan ayağında ağrı hiss elədi, əsgər çəkmələrinin bağlarını açıb ayağına baxdı. Ayağı qan içində idi. Düşündü, "yəqin ciddi bir şey deyil. Döyüşə davam edə bilərəm". Axsaya-axsaya vuruşmağa davam etdi.

Qarşıdakı yarı dağımıq, yarı yandırılmış ev və evin hasarı diqqətini çəkdi. "Bu haradan tanış gələ mənə?" deyərək düşündü. Ev sanki onu özünə çəkirdi, amma Elxan ora getmədi, yoluna davam etdi. "Bura hara idi, görəsən? Hara ola bilərdi? Görəsən, biz Qarabağı düşmən tapdağından xilas etdikmi? Yoxsa bunların hamısı yuxudur?" deyərək düşüncəyə girdi. Qarşıda məzarlıq var idi, dağıdılmışdı.

Buralar ona tanış gəlirdi. Buralar yuxuda gördüyü yerlər idi. Bura Şuşa idi. Bir az əvvəl gördüyü ev isə Əhməd babanın evi idi. Getdiyi yoldan geri qayıtdı. Yuxuda gördüyü ağacın dibinə çantasını boşaltdı. Daha sonra Əhməd babanın həyətinə girdi. Əlləri ilə qazaraq torpağı çantasına yığdı. Çantasında kağız və qələm var idi. Kağıza bu sözləri yazdı.

"Anam və atam, bu torpağı Əhməd babanın məzarı üzərinə tökərsiniz. Əllərinizdən və gözlərinizdən öpürəm. Allaha əmanət olun!"

Kağızı çantasına qoydu. Daha sonra evə daxil oldu. Əhməd babanın evinə diqqətlə baxdı - dağıdılmış evinə. Sonra yenidən həyəətə çıxdı. Əlindəki üçrəngli bayrağı Əhməd babanın həyətinə sancdı və qapıdan çıxdı. Arxadan belinə dəyən gülləni hiss etdi. Sanki yerində dondu, dizləri büküldü.

Dili söz tutdu nəhayət:

-Və-tən! Qa-ra-bağ! - qışqırdı və kəlməyi-şəhadətini oxudu.

Əhməd babanın sözlərini xatırladı.

"Əgər mən öləndən sonra Şuşa azad olunsa, qəbrimin üstünə bir ovuc torpaq tökərsən".

Sürünə-sürünə Əhməd babanın həyətinə gəldi. Sancdığı bayrağı öpdü. Gözünə Əhməd babanın xəyalı görsəndi:

"Aferin, bala. Şuşa artıq azaddı. Rahatlıqla cənəmətə qovuşacaqsan...

Gözlərini yumdu...

Salman kişi və həyat yoldaşı evdə oturub söhbət edirdilər. Küçədən gələn səs-küyü eşidilər;

-Qarabağ bizimdir!

Xalq ayağa qalxmışdı. Üçrəngli bayraqlar hər kəsin əlində dalğalanırdı. Səslər daha cəsur, daha qorxmaz, daha ucadan çıxırdı. Neçə illərdən sonra Qarabağ bizim olmuşdu. Həsərətini çəkdiyimiz təmiz hava artıq ciyərlərimizdə olacaqdı. Bu arada telefona zəng gəldi. Salman kişi telefonu götürdü.

-Salam. Sizə "N" sayılı hərbi hissədən zəng etmişik. Elxan Qurbanov vətənə layiqincə xidmət edərkən qəhrəmancasına şəhid olmuşdur.

Salman kişi əlində tutduğu çantamı açdı. Çantada bir kağız parçası vardı. Oxudu. Salman kişinin gözləri doldu, qəhər onu boğdu. Evdən çıxaraq məzarlığa gəldi. Öncə oğlunun məzarına yaxınlaşdı.

-Oğul, sənin vəsiyyətini yerinə yetirməyə gəlmişəm. Səninlə qürur duyuram, qəhrəman oğlum!

Daha sonra Əhməd babanın məzarına yaxınlaşdı və Şuşanın torpağını məzarın üstünə tökdü.

Qarabağ yenidən bizim idi. Artıq öz torpaqlarımızda qorxusuz gəzəcəkdik. Elxanın xəyalı gərək olmuşdu. Qarabağ azad olunmuşdu. Göydələnlər, parklar, restoranlar fəaliyyət göstərirdi. Şuşada böyük bir heykəl var idi - bu Elxanın heykəli idi. Xalq onu unutmamışdı. Onun adına müzey, park, küçə, məktəb vardı. Müzeydə yazdığı kiçik kağız parçası və ağacın dibinə boşaltdığı əşyalar eksponat kimi qoyulmuşdu. Anası isə bir cümləni çərçivələşdirib, divardan asmışdı. Cümlə belə idi:

"Şəhid olmaq - ölmək, yox olmaq deyil, ölümü ilə var olub, ölümsüzlük qazanmaqdır!"